Din ve Bilim İlişkisi: Araştırma, Akıl ve Faydalı Bilgi

Din-bilim ilişkisini tartışır.

HATIRLAYALIM

- İslam dini aklı kullanmayı, evrendeki ilahi nizamı araştırmayı ve varlıklar arasındaki nedensellik bağlarını kavramayı öğütler.
- Evrendeki ölçü, denge ve değişmeyen doğa yasaları Kur'an-ı Kerim'de 'âdetullah' ve 'sünnetullah' kavramlarıyla ifade edilir.
- İslam düşüncesinde bilginin insanlığa fayda sağlaması ve ahlaki sorumlulukla üretilmesi esastır; faydasız bilgiden sakınılır.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki din ve bilim kavramlarını sağ sütundaki açıklamalarıyla eşleştiriniz.

1. Sünnetullah	2. Âdetullah	3. Faydalı İlim	4. Akıl & Tefekkür
İlahi Yasalar Doğa Düzeni	Nedensellik Sebepler Zinciri	Ahlaki Gayret Topluma Hizmet	Delil İnceleme Sağduyu

c 1. Sünnetullah	a) Vahyin ve evrendeki delillerin derinlemesine tefekkür edilmesi
b 2. Âdetullah	b) Tabiattaki sebep-sonuç ilişkilerinin süreklilik arz eden düzeni
d 3. Faydalı ilim	c) Evrenin işleyişi için Allah'ın koyduğu düzen ve yasalar
a 4. Akıl yürütme	d) İnsana ve topluma fayda sağlayan, ahlaki sorumluluk taşıyan bilgi

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki din ve bilim ilişkisi ilkelerine göre yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

DİN VE BİLİMİN BÜTÜNLEŞEN BOYUTLARI

Bilimin Alanı: Nasıl?	Dinin Alanı: Niçin?
Olayların fiziksel mekanizması	Yaratılış gayesi & ahlaki değer

	D	Y
Kur'an-ı Kerim insanı göklerin ve yerin yaratılışını incelemeye teşvik eder.	☑	☐
İslam inancına göre bilimsel yöntemlerle elde edilen doğru bilgi vahiyle çelişir.	☐	☑
Bilimsel açıklamaların yeni kanıtlarla güncellenmesi araştırmanın doğasında vardır.	☑	☐
İslam düşüncesinde bilgi üretimi ahlaki ve insani sorumluluktan bağımsız görülmüştür.	☐	☑

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki kavram ağında İslam'ın bilgi anlayışı ve bilimsel araştırma ilkeleri şematize edilmiştir. Bu şemada soru işareti (?) ile gösterilen temel ilke aşağıdakilerden hangisidir?

İSLAM BİLGİ VE ARAŞTIRMA SİSTEMİ

Varlık & Âlem	Akıl & Tefekkür [?]	Hikmet & Eylem
Gözlem konusu	Nizamı anlama	Faydalı bilgi

A) İnsanın evrendeki nizamı düşünerek tefekkür etmesi

B) Bilimsel verileri mutlak ve değişmez kabul etme

C) Yalnızca geçmiş dönemlerin bilgilerini taklit etme

D) Doğa yasalarını metafizik güçlerle açıklamaya çalışma

4 KISA CEVAP

Görseldeki bilgi kartında belirtilen 'faydalı bilgi' kavramının temel ahlaki gayesini yazınız.

Faydalı İlim İlkeleri	Sakınılan Bilgi (Faydasız)
İnsanlığın huzuruna hizmet Doğayı ve canlıları koruma **Ahlaki sorumlulukla üretim**	Yıkıma ve savaşa yol açan İnsan fıtratını bozan **Kibre ve bencilliğe sevk eden**

İnsanlığın huzuruna hizmet etmek ve yaratılışa zarar vermekten kaçınmaktır.

5 TABLOYU TAMAMLA

İslam düşüncesinde bilgi ve akıl kavramlarını inceleyerek tablodaki boş hücreleri tamamlayınız.

Kavram	Temel Tanım	İlgili Alan
Sünnetullah	Evrendeki değişmez ilahi kanunlar	Fiziksel ve biyolojik yasalar
Tefekkür	**Evreni ve varlığı derinlemesine düşünme**	Zihinsel ve ahlaki çaba
İlim	Gerçeğe ve delile dayanan sistemli bilgi	**Din ve doğa araştırmaları**
Hikmet	**Bilgiyi yerli yerinde doğru kullanma**	**Ahlaki olgunluk ve sağduyu**

6 SIRALAMA

Görseldeki bilimsel düşünce ve İslam medeniyetinde ilim basamaklarını başlangıçtan uygulama aşamasına göre sıralayınız.

1. Gözlem	2. Tefekkür	3. İlim	4. Hizmet
Evrende nizamı görme	Nedenselliği araştırma	Delilli bilgiye ulaşma	Toplumun yararına sunma

3 Deney, gözlem ve akıl yürütmeyle doğrulanabilir bilgiye ulaşma

4 Elde edilen bilgiyi ahlaki sorumlulukla insanlığın faydasına sunma

1 Evrendeki mükemmel uyum ve ölçüyü gözlemleyip merak duyma

2 Akıl ve tefekkürle olaylar arasındaki sebep-sonuç bağını araştırma

7 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

İslam'ın bilim ve bilgiye yaklaşımıyla ilgili yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
İslam dininde ilim tahsil etmek kadın ve erkek her bireye tavsiye edilmiştir.	☑	☐
Âdetullah kavramı doğadaki nedensellik zincirinin tesadüflere bağlı olduğunu savunur.	☐	☑
Müslüman bilim insanları matematik, tıp ve astronomi alanında özgün eserler vermiştir.	☑	☐
Faydasız bilgi, sadece maddi kazanç sağlamayan teorik bilgileri kapsar.	☐	☑

8 ŞİFRELİ KELİME

Görseldeki kavram ipuçlarından yararlanarak bulmacayı çözünüz. Turuncu anahtar kutulardaki harfleri birleştirerek hedeflenen kavramı bulunuz.

HİKMET VE AKIL IŞIĞINDA İLİM AĞACI

HAKİKAT · BİLİM · AKIL · İSLAM · EVREN · AYET

İpuçlarını çözerek gizli kavramı (6 harf) bulunuz.

Gerçeğin ve doğrunun bizzat kendisi; yanılsamadan uzak bilgi — H A K İ K A T

Evreni sistemli ve deneysel yöntemle araştıran bilgi dalı — B İ L İ M

İnsanın iyi ile kötüyü, doğru ile yanlışı ayırt etme yetisi — A K I L

Tevhid inancını ve barışı esas alan son ilahi din — İ S L A M

Yaratılmış her şeyi içine alan sonsuz kozmik düzen — E V R E N

Kur'an-ı Kerim'in her bir cümlesi; ilahi işaret ve delil — A Y E T

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

HİKMET

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki ayet levhasında yer alan 'De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?' (Zümer suresi, 9) ifadesinin ana vurgusu aşağıdakilerden hangisidir?

AYET TAHLİLİ · ZÜMER SURESİ, 9. AYET

"De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"

Ana Fikir: İlmin, araştırmanın ve cehaletten uzaklaşmanın değeri

A Doğru bilgiye sahip olmanın ve ilmin üstün değeri

B Maddi servet sahibi olmanın toplumdaki saygınlığı

C Farklı düşünce ekollerinin tartışmasız kabulü

D Deneysel bilginin teorik bilgiden tamamen üstünlüğü

10 KISA CEVAP

İslam inancında bilgi edinme sürecinde aklın temel işlevini tek cümleyle açıklayınız.

Akıl, delilleri değerlendirerek hakkı ve hakikati bulma aracıdır.

11 EŞLEŞTİRME

Görseldeki Kur'ani ilkeleri ilgili ayet veya gelenekle eşleştiriniz.

Alak Suresi	Zümer Suresi	Hadis-i Şerif	Tefekkür
İlk vahiy: Oku	İlmin üstün kıymeti	İlim peşinde gayret	Evrenden ibret alma

b 1. Alak suresi 1-5

a 2. Zümer suresi 9

c 3. Hadislerde ilim

d 4. Tefekkür geleneği

a) Bilen ile bilmeyenin asla bir olmayacağını bildiren ayet

b) Okumayı ve kalemle öğrenmeyi emreden ilk vahiy

c) Beşikten mezara kadar bilgi peşinde koşmayı öğütleyen ilke

d) Doğadaki olayları inceleyerek Yaratıcı'nın kudretini kavrama

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Din ile bilimin insanlığın huzuru ve yeryüzünün imarı konusundaki ortak gayesini açıklayınız.

İnsanı cehaletten kurtarıp hakikate ve huzurlu bir yaşama ulaştırmaktır.